

FJELLNETTVERKET

**Handlingsplan for
2022-2024**

Om handlingsplanen

Handlingsplanen er treårig og bygger på *Fjellpolitikk. For levande og livskraftige fjellbygder*, som vart vedteke av styret i Fjellnettverket i 2020.

Det er styret i Fjellnettverket legg kvart år fram handlingsplanen for rådsmøtet, som vedtek planen for inneverande periode.

Om Fjellnettverket

Visjon

Levande og livskraftige fjellbygder.

Formål

Fjellnettverket er eit politisk nettverk. Fjellnettverket er ein pådrivar for ein politikk som sikrar at ressursar og verdiar i fjellområda gir grunnlag for utvikling og trivsel i fjellområda i Noreg.

Vi arbeider for

- At det er og skal vere attraktivt å bu i fjellområda,
- å synleggjere dei verdiane naturressursane utgjer i og nær fjella våre,
- å forvalte fjella på berekraftig vis,
- å hauste og utvikle naturressursane til nytte for no buande og framtidens innbyggjarar i og nær fjella og for storsamfunnet.
- At det blir lagt til rette for at tilreisande skal kunne bruke fjella på skånsamt vis.
- At fjellperspektivet skal innarbeidast i all nasjonal politikk som vedkjem våre område.

Fjellnettverket arbeider etter fire hovudstrategiar:

1. Fjellnettverket skal vere ein aktiv deltakar og leverandør i nasjonale- og regionalpolitiske diskusjonar.
2. Fjellnettverket skal formidle kunnskap om fjellområda.
3. Fjellnettverket skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid
4. Fjellnettverket kan iverksette eigne prosjekt og tiltak

1. Fjellnettverket skal vere ein aktiv deltakar og leverandør i nasjonale- og regionalpolitiske diskusjonar

Fjellnettverket skal ha som hovudoppgåve å arbeide for å styrke ein politikk som tek vare på fjellområda og sikre gode levekår for innbyggerane i fjellområda. Fjellnettverket skal vere ein pådrivar som sikrar at ressursane og verdiane i fjellområda gir grunnlag for utvikling og trivsel. For å sikre utvikling i fjellområda skal Fjellnettverket jobbe for en nasjonal fjellpolitikk som styrker berekraftig næringsutvikling, sysselsetting og folketalsutvikling i fjellet.

Landbruk og reiseliv er sentrale næringar for fjellområda og arbeid med å styrke rammevilkåra for desse, skal prioriterast.

Fjellnettverket skal:

- Utvikle og arbeide for ein politikk som vil styrke fjellområda.
- Arbeide for at verdiskapinga av naturressursane skal komme fjellområda til gode.
- Synleggjere at fjellområda bidreg til auka berekraft og at ein aktiv fjellpolitikk bidreg til det grøne skiftet.
- Arbeide for ein fjellpolitikk som byggjer på eit samspel basert på økonomiske, kulturelle, sosiale og naturgitte verdiar:

A. Økonomi

Ein variert og trygg arbeidsmarknad er grunnlaget for busetting og økonomisk vekst. Låg arbeidsløyse og ein arbeidsmarknad der ulik kompetanse kan sysselsetjast er naudsynt for at fjellområda skal vere attraktive plassar for fastbuande.

Fjellnettverket skal arbeide for:

- ein aktiv næringspolitikk som sikrar ein variert og trygg arbeidsmarknad i fjellkommunane, både gjennom nyetableringar og styrking av eksisterande verksemder i fjellområda.
- politiske verkemiddel som styrkar etablering og nyskaping i fjellområda
- digital struktur, mobil og breiband er tilgjengeleg i fjellområda og prioritert med virkemidlar og insentiv.

- å sikre utdanningstilbod som næringslivet i fjellkommunane treng.
- auka busetting gjennom bruk av heimekontor.
- styrke lokal produksjon og verdiskaping, særleg lokalprodusert mat og eit opplevingsbasert reiseliv.
- arbeide for at å betre rammevilkåra for fjellandbruket gjennom auka bruk av utmarksressursar og styrking av forskning, utvikling og kapasiteten i fjellandbruket.
- ivareta ressursgrunnlaget for reindrift og sikre framtidig reindrift i fjellområda.

B. Natur:

Ei berekraftig utvikling av fjellområda er naudsynt for det grønne skiftet i Noreg.

Fjellnettverket skal arbeide for:

- berekraftig bruk av naturressursar skal danne grunnlaget for vidareutvikling og nyskaping av næringslivet i fjellområda.
- eit auka fokus på fjellandbruket og synleggjere korleis fjellandbruket bidreg til matproduksjon av høg kvalitet som aukar sjølvforsyningsgraden i Noreg.
- å styrke biologisk mangfald gjennom blant anna bruk av utmark som beiteareal.
- å utvikle ei bygdemiljøpakke slik at innbyggjarane i fjellområda gis moglegheit til å ta grønne og berekraftige val.

C. Sosialt:

Fjellområda skal og bør ha inkluderande lokalsamfunn som har same vilkår for tryggleik og velferd som andre område.

Fjellnettverket skal arbeide for:

- berekraftige regionar som har ei balansert befolkningsamansetning og forvaltar menneskelege ressursar og naturressursar for utvikling og verdiskaping no og i framtida. Dette vil legge til rette for og halde på hovudtrekka i busettingsmønsteret.

Særleg humankapitalen er ein utfordring i fjellområda. Det særnorske hyttedefenomenet, at stadig fleire familiar lever som deltidsinnbyggjarar i ”fleirhus-heimen”, der fritidsbustaden brukast i både i helgar og ferie. Pensjonistlivet levast på hytta og stadig fleire jobbar frå fritidsbustaden.

Dette må danne grunnlag for ny politikk: Eit meir berekraftig inntektssystem der lokalisering, dimensjonering og offentleg infrastruktur, beredskap og anna offentleg tenesteproduksjon må baserast på brukartal framfor innbyggartal. Deltidsinnbyggaren kan vere viktig arbeidskraft med engasjement, nettverk, økonomi, kunnskap. Deltidsinnbyggjarar kan involverast meir i lokalt plan- og utviklingsarbeid.

- gode regionale og nasjonale ordningar for differensierte bustadtilbod.
- eit desentralisert, breidt og relevant utdanningstilbod.
- kompetanseutvikling i næringar som er sentrale i fjellområda.

D. Kultur:

Kulturarven i fjellområda har ein stor verdi i seg sjølv og som utviklingskraft. Kulturarven i fjellet har ein viktig verdi, både for dei fastbuande og for tilreisande

Fjellnettverket skal arbeide for:

- å styrke rammevilkåra for natur- og kulturbasert reiseliv.
- å vareta kulturlandskapet i fjellområda.
- styrke nyskaping innafor næringsverksemd basert på kulturarv og tradisjon.
- å fremje immateriell kulturarv som forteljartradisjon og folketru for å styrke lokal identitet og sær eigenheit
- at landbruk og lokal matproduksjon er ein sentral del av kulturarven frå fjellet. Drift av stølar og vedlikehald av kulturlandskapet har både ein økonomisk og ein kulturell verdi.
- at reindrif og samisk kultur, språk og mattradisjonar bli formidla som ein sentral del av kulturarven frå fjellet
- ei tettare kopling mellom reiseliv og lokal kultur- og naturbasert næring.

2. Fjellnettverket skal formidle kunnskap om fjellområda.

Fjellnettverket skal være fjellområdas talerøyr og vere ein synleg og tydeleg stemme for fjellkommunane.

Fjellområda har mange fellestrekk. Gjennomslagskrafta aukar ved å stå saman for å finne gode løysningar og påverke politikk for fjellområda. For å lukkast i dette arbeidet er alliansebygging og gode samarbeidspartar viktig og Fjellnettverket skal arbeide for å styrke nettverket og samarbeid i fjellområda.

Kunnskap om utvikling og forhold i fjellområda legg grunnlag for arbeidet. I tett samarbeid med fagmiljø og andre organisasjonar skal Fjellnettverket bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fjellområda.

Fjellnettverket skal:

- profilere og presentere Fjellnettverket.
- Følgje opp potensielle og eksisterande medlemmar.
- Ha dialog med relevante politiske aktørar og enkeltpolitikar om aktuelle saker for fjellområda.
- Samarbeide med andre organisasjonar med tilliggjande arbeidsfelt. Følgje opp eksisterande samarbeidsavtaler med Norges Fjellstyresamband og Fjell-forsk-nett. Fjellnettverket skal ha et tett samarbeid med Utmarkskommunes Samanslutning, LVK og Den Norske Turistforeining.
- Bruke sosiale media, nettsider og media for å gjere arbeidet til Fjellnettverket kjent.
- Arrangere årleg fjellkonferanse om aktuelle tema for fjellområda
- Utvikle kompetanse om fjellområda hjå ungdom gjennom å ansvar for en årleg ungdomskonferanse.
- Delta aktivt på arrangement og konferansar med prioriterte tema og samarbeidspartnerar.
- Følgje aktuelle forskingsinstitusjonar og bruke resultata som grunnlag for arbeidet til Fjellnettverket.
- Bestille utgreiingar eller rapportar ved behov for grundig kunnskapsgrunnlag i prioriterte saker for Fjellnettverket.

3. Fjellnettverket skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid

Fjellnettverket arbeider internasjonalt i hovudsak gjennom Euromontana. I dette samarbeidet vil vi påverke politikk, inngå samarbeid og kunnskapsdeling med aktører i andre land som har fjellressursar innanfor sine grenser.

Nettverket bør vere ein pådrivar for å formidle samarbeid og partnerar i internasjonale prosjekt og gjennom dette vere med å bidra til å styrke konkurransekraft og kompetanse i fjellområda.

Fjellnettverket skal:

- ha ein koordinerande rolle i fellessaker for dei norske medlemmene i Euromontana.
- Arbeide for at fylkeskommunane som er medlemmer i Euromontana formidlar relevante saker til Fjellnettverket.
- Fjellnettverket skal være pådrivar og formidlar av internasjonale prosjekt knytt til fjellområda og ha kontakt med internasjonale organisasjonar der det er hensiktsmessig.

4. Fjellnettverket kan iverksette egne prosjekt og tiltak

Fjellnettverket vil gjennomføre egne prosjekt og iverksette tiltak som bidrar til å styrke arbeidet. Prosjekta skal være med på å synleggjere Fjellnettverket og utvikle fjellområda.

Mat og opplevingar i fjellområda

Prosjektet har som mål å auke verdiskapinga for mat- og reiselivsverksemdar i fjellområda. Arbeidet byggjer på felles utfordringar og mogelegheiter i fjellområda. Erfaringane med felles møteplassar og nettverk gir resultat og synergieffektar.

Med fjellområda si deltakinga på Internationale Grüne Woche har gjort det vorte bygd eit fellesskap mellom fylke og dalføre. Prosjektet skal vidareføre det arbeidet som begynte med deltakinga på Internationale Grüne Woche. Gjennom bygging av nettverk, meir kunnskap og samarbeid på tvers mellom ulike aktørar og regionar, skal prosjektet bidra til at fjellområda utviklar seg som mat- og reiselivsdestinasjon.

Fjellindeksen

Fjellnettverket har som mål å styrke kunnskapsgrunnlaget om fjellområda og som et ledd i dette arbeidet er det utvikla ein indeks med status for fjellkommunane og fjellområda. Fjellindeksen er utvikla i samarbeid med Fjell-forsk-nett og Telemarkforskning.

Målet er at fjellindeksen skal bidra i arbeidet med å sette fjellområda på dagsorden og danne grunnlag for vidare kunnskapsutvikling. Indeksen skal gje grunnlag for å følgje med på korleis fjellområda utviklar seg.